

LINUM

Informationsblad
från Skånelin

Skånelins kontaktperson:
Eva Ekstrand 046-77 11 60

Hösten 1997

Välkommen till LINETS DAG, den 13 september 1997, kl 10 00 - 15 00 på Glimmebodagården i Brösarps norra backar.

Temat för dagen:

Det värdefulla linet

Det användbara linet

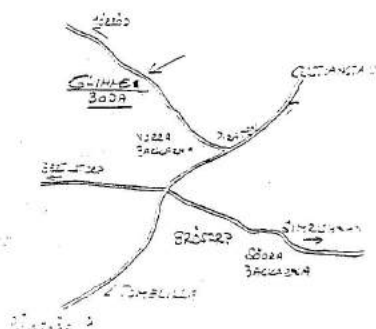
Lin i arbetet och till fest

Linnet i vardagen

Programmet innehåller linberedning, utställning av gamla och nya linnevävnader; damast och fyrflätning av Ann-Sofie Koefod, linspinnning av Claes Johnsson och Mikael Jansson, demonstration av mönster på data av Eva Nygren, linnebroderi av Ann-Marie Persson, knyppling av Vadstena- och Skånsk spets samt fri knyppling. Mona Kindwall visar linnekläder, Kagarps boställe visar "Färg från förr", Karin Jönsson visar bonader och häradshästar samt demonstrerar Jan Greger Persson, Hög, Boställets olika linoljeprodukter.

Som vanligt är det kaffeservering med linfröbullar, lotterier och försäljning av linbuketter, linlockar m m.

Så här hittar Du till Glimmebodagården:

Besök på Folklivsarkivet i Lund den 24 maj 1997

Eskil Persson

I Linum hösten 1996 inbjöds Skånelins medlemmar till besök på Folklivsarkivet. Ett 20-tal medlemmar hade hörsammat inbjudan.

Arkivchefen Anders Salomonsson hälsade välkommen och inledde med en historik över arkivets tillkomst och ämnet folklivsforskningens utveckling i Lund sedan 1913. Arkivchefen berättade om olika sätt att söka information i arkivet, som i dagarna höll på att moderniseras med datorteknik. Därefter visades praktiskt hur sökning kan ske.

Till dem, som inte hade tillfälle att vara med den 24 maj, kan utfärdas en rekommendation till enskilt besök på Folklivsarkivet, Finngatan 8 i Lund.

Spinnegille hos Charlotte Weibull i Åkarp 1997

Lingänget i Boarp

Lördagen den 3 maj lastade Lingänget i Boarp spinnrockar, linlockar och 21 spinnerskor i färgrika folkdräkter och körde till Åkarp. Här blev vi mycket väl mottagna av Charlotte Weibull, som genast började berätta om sina samlingar som är mycket imponerande. Vi fick veta att Sverige är det land som har flest folkdräkter, omkring 2 000 olika. Hon berättade och visade med sina dockor hur många

olika yrkesutövare som behövdes för att få material till folkdräkter. Från bonden med fåren vars ull och skinn förädlades, vävare, skräddare, skomakare, silversmed, bandväverska, pärlbrodös, guldspetsknypperska m m. Sen kom alla som hade med linets odling och förädling att göra. Till sist kom klutbinderska och manglerska.

Något som vi från Bjäre inte kände till var att när en ung kvinna var förlovad och skulle gifta sig, gick hon tillsammans med en äldre gift kvinna runt i gårdarna i byn med en säck av hemvävt linne. I den samlade hon de gåvor av ull och lin som hon fick. Så hade hon något att börja arbeta med i sitt nya hem, innan hon själv hunnit skörda lin och klippa får. Ett gammalt ordspråk fick vi lära oss: "Nöden tvingar naken kvinna spinna."

Charlotte Weibull berättade om sina anmödrar och visade deras porträtt och deras fina vävnader i olika tekniker som varit med på Baltiska utställningen i Malmö 1914 och även på minnesutställningen 1964.

Vi fick också se prov på slöjdarbeten som skolbarn i Åkarp gjort, inspirerade av Charlotte Weibull. Hon var bekymrad över att tiden för slöjd ständigt minskar i skolan och hade skrivit brev till skolministern och påpekat att det mycket rika kulturarv som vi har, måste föras vidare. Hon presenterade även sina duktiga medhjälpare på Möllegården. Här finns museum, dräktverkstad, affär, kaffestuga m m.

Efter detta smakade det bra med kaffe och linfröbullar. Sedan samlades vi i ett soligt hörn av gården med våra spinnrockar, spinnerskor från olika delar av Skåne. Det fanns även män som spann. En hel del folk kom och tittade på vår verksamhet. Det fanns även knypperska och bandväverska och klutbinderska, samt träsnidare. Ett par hade tagit med sina angorakaniner och visade hur man klipper och sen spinner ullen. Klockan 12 ordnades en parad med fana i täten och med spinnerskorna bärande sina spinnrockar och linkärvar.

Nästa års spinnegille blir i Dädesjö utanför Växjö den 2 maj 1998.

Bedömning av spånadslin, som ångrötats hos Yxhult den 23 januari 1997

Eskil Persson

Linnet, som ställts till förfogande av Eva Ekstrand, var av sorten Brita. Eva Ekstrand fick också tillfälle att fortsätta beredningen och gav därefter omdömet: Linnet fick en härligt rödbrun färg och var lätt att bråka och skäkta. Det kändes något sprött att ta i och var något stripigt att spinna, vilket kanske berodde på att det efter ångrötningen torkats vid för hög lufttemperatur och följaktligen alltför snabbt. Om nytt försök skall göras med ångrötning hos Yxhult föreslås kortare ångrötningstid samt torkning i rumstemperatur.

Även ett prov av oljelin ångrötades vid samma tillfälle. Fibern av oljelinet avsågs användas vid bl a papperstillverkning. Utvärderingen av oljelinprovet har gjorts av Jan Lindberg, Vämö, som dock ännu inte lämnat resultatet av sin bedömning.

Aktuellt om oljelin

Sven-Erik Larsson

Sedan januari 1997 finns ett avtal mellan Hushållningssällskapet och SFO som gör att jag står till tjänst för alla som odlar och utvecklar sitt oljelin i hela Sverige. Enklast när Du mig på tel 019-611 25 60, 010-672 16 39 eller Fax 019-10 21 33. E-mail sven-erik.larsson@mailbox.swipnet.se

Oljelinodlingen har under de två senaste åren ökat betydligt i omfattning, främst beroende på det höga arealstöd som EU erbjuder. Under 1996 såddes 7 500 ha av 960 odlare och i år har odlingen ökat till 11 000 hektar. Odlingen är främst koncentrerad till Örebro län och inom Mellansvenska Lantmännen ODALs område främst Östergötland. I Skåne är årets odling c:a 800 ha. Oljelin är en intressant och lönsam omväxlingsgröda speciellt i ensidig stråsådesodling och är inte speciellt krävande. Grödan har lågt behov av kväve och kan därför passa bra i ekologisk odling.

Skörd av oljelinet

Mognaden markeras av att frökapseln är brun och att de åtta fröna skramlar i kapseln. Vattenhalten är då c:a 30 %. Stjälken är ofta fortfarande delvis grönfärgad. Skörden underlättas betydligt om man har tålmod att vänta till stjälken också är mogen. Antares är den sort som bäst mognar av på strået. Det sker ofta med hjälp av olika svampar som angriper strået. Linet bör vara så yttorr som möjligt - tröska helst i solsken och/eller blåst.

Oljelinet direkttröskas normalt med ett konventionellt skärbord. Andra lösningar kan vara ett modifierat skärbord eller reparbord. Med stöd från Stiftelsen Lantbruksforskning kommer jag tillsammans med Jordbrukstekniska Institutet att genomföra skördetekniska försök som skall utmyнна i praktiska råd till oljelinodlare.

Här följer några tips för att minska eventuella problem vid skörden:

Haspeln

Jämn inmatning är av största vikt. Försök att anpassa körhastighet och stubbhöjd så att tröskgodset faller in mot skruven med så lite hjälp av haspeln som möjligt. Hög hastighet på haspeln har i många fall fungerat bra. Rör för elledning i mark eller dräneringsrör kan fästas på haspeln. Det effektivaste är att hänga en spånskiva eller masonit framför stiften på haspeln. Den skall vara c:a 2 cm längre än stiften. Den är då slät och fungerar som en äldre typ av haspel (värpel). Men Du får pröva Dig fram.

Inmatningsskruven

Om linet lindar sig så är det alltid på mitten där inmatningsfingrarna sitter. Det beror på att skruvens diameter där är som minst. Därför fungerar ofta tröskor med stor diameter på skruven bäst. Men om linet vill linda sig runt är första åtgärden att linda glatt tejp. typ packtejp runt skruven, så att alla ojämnheter av bultskallar m m försvinner. Om inte ens detta hjälper går det att tillverka "flaps" av plywood, plåt eller kraftigt gummi som sätts

fast mitt på skruven i dess längdriktning. De bör vara två, en på vardera sidan och de skall vara så höga att de når ner till botten på skärbordet eller har samma höjd som den övriga delen av skruven.

Kniven

Kniven skall vara vass och framför allt ligga väl an mot fingrarna. På många äldre tröskor går det ofta att byta slitstål (skärplattor) i fingrarna. Om fingrarna på nyare tröskor har blivit slitna kan man slipa på sidan av fingret så att kanten blir vass. Det brukar hjälpa. På många tröskor begränsas körhastigheten av att kniven inte orkar med. Många kör tröskan alltför långsamt med ojämn inmatning som följd. Normal hastighet ger ett jämnare flöde och risken för olika stopp minskar. Det lönar sig att ha skärapparaten i trim inte bara för linet.

Inmatningselevatorm

Det kan inträffa att linet följer med runt inmatningselevatorm och ej går in i cylindern. Det beror troligen på att slagorna i cylindern är slitna och ej tar tag i linet. På nya tröskor är det inget problem. Problemet gäller framför allt tröskor med delad elevatorm när linet är ytfuktigt eller ej moget. Lägre stubbhöjd kan underlätta inmatningen.

På övre axeln på inmatningselevatorm kan det lätt börja linda. Antingen kan man tejpa eller lägga ett klivet PVC-rör runt axeln.

Vid en enkät som jag genomförde bland 1993 års odlare var det 75 % som hade inga eller små problem vid tröskningen. Det var 150 odlare som svarade på frågan.

Med solsken och en nordlig torr vind brukar det kraftigaste linet gå att skörda.

Skörden sammanfattades av en linodlare på följande sätt:

"Tålmod. Vänta tills linet är helt moget. Ännu mera tålmod."

Torkning

Vattenhalten vid skörd ligger ofta mellan 15-20 %. Fröskörden måste omedelbart torkas

ned till en vattenhalt av 7-8 % för säker lagring. Redan vid 10-12 % kan den lätt ta värme om den får ligga oluftad t ex i en kärra. Torka om möjligt linfröt samma dag. Det är alltför mycket frö som har blivit förstört när det lagrats utan uppsikt.

Många partier har blivit nedtorkade till så låga vattenhalter som 4-5 %. Oljeutvinningen vid pressning blir då mycket låg. Det finns alltså starka skäl att noga kontrollera vattenhalten vid torkning. Många vattenhaltsmätare har ingen skala för lin, men Du får ett närmevärde med hjälp av skalan för raps.

Linfrö går bra att torka både i såväl varmluftssom kallluftstork. Var försiktig med torktemperaturen vid hög vattenhalt, då grobarheten lätt kan påverkas negativt.

Till sist en varning:

Om Du har en fyrhjuldriven traktor där axeln till framhjulen är oskyddad är det stor risk om Du kör i linet, att det kommer att linda sig runt axeln. Det har förekommit att axeln har brustit.

Linryckning

Inger och Fritz Brorsson

Lördagen 2/8 var vi inbjudna till Ester Hansson, som tog emot oss på sin vackert belägna gård i Holmby. Vi var några stycken som trotsade värmen och gav oss ut på linfältet, efter det att Ester berättat om linets historia.

Hur rycker man lin?

Jo, ...man rycker verkligen upp det med roten. Det var fler än jag som inte visste detta. Mycken annan kunskap delade Ester med sig av och efter en timmes tid fick vi njuta kaffe och fralla i skuggan av hennes enormt stora tulpanträd. Så vackert och ovanligt med ett sådant vådräd planterat av henne själv för ungefär 40 år sedan.

Sen var det dags att använda de linberedningsredskap Ester hade ställt fram på gården. Av fjolårets lin fick vi både frörepa, bråka, skäkta och häckla. Bråkan var verkligen svårhanterlig och "bråkig". Det gällde att hålla hårt om lintågan och vara stark i den andra armen.

Skäktningen var heller ingenting för nybörjaren, men roligt var det att få pröva på.

Med oss hem fick vi lin färdigt att spinna: får se om vi klarar av att göra något med det Flåta det går ju alltid. Vi kunde också sätta lusakammen i linet om vi hängde det på väggen. föreslog Ester. Av det nyskördade linet fick vi var sin kärve. I brist på gårdsgårdsstängsel hängde vi kärven på torkvindan i trädgården. Tänk så många arbetsmoment det är innan linet kan spinnas till tråd, som går att väva med. Ändå var vi inte med om rötningen eller att så fröet. Man tänker med respekt och beundran på våra arbetsamma och duktiga förfäder. Till sist ett stort TACK till ESTER!

Om lin och linne i diktens värld

Professor Louise Vinge

Linnet var viktigt i den skånska allmogens hushållning, och det odlades och bearbetades med möda och omsorg. Samlare av textilier, uppvecklare av folkliga seder och etnologer av facket har mycket att berätta om linet. I saga och dikt har man skildrat de olika sysslorna, särskilt spinnandet och vävandet, men också festerna efter arbetet.

Odlingen

I en berättelse från Göinge av Nils Jönsson (*Säasä* 1952) och i Frans Lindberg-boken "*Den gamla tiden är mig kär*" (Signum, Lund 1978) får man en god uppfattning om arbetets gång. Linodlingen började med sådd i mitten på maj, under sommaren rensade man åkern från ogräs, blomningen fröjdade ögat mot sensommaren och när fröhusen hade blivit gulbruna var det dags att skörda - såvida man inte skördade tidigare för att få ett finare lin. Man drog upp linet med rot och band ihop det i knippen som man lade på tork. Sedan repades det, det vill säga att man skilde från fröhusen, och så kom rötningen, antingen i vatten eller på ett ljungfält eller liknande. Då låg linet ute i ett par veckor för att de hårdare delarna i stjälkarna skulle lösas upp. Så torkades det igen, och sen fick det ligga tills övrig skörd var klar och man hade tid med nästa moment.

bråkningen eller brytningen. Då var man långt framme i oktober, vid Mickelsmäss.

Brytning, skäkning och häckling

De som hade odlat lin hjälpte varandra med brytningen, som oftast skedde i den gemensamma brytestugan, eller som Nils Jönsson säger, bastua. Brytestugan låg alltid utanför byn, gärna ingrävd i en ås och byggd av sten. Brytningen började med torkning, som var ett eldfarligt arbete; det var därför brytestugan låg långt från annan bebyggelse. I *Kulturens årsbok* 1962 berättar Sigfrid Svensson om brytestugan, dess byggnadstraditioner och diskussionen kring dem. Bland annat får man veta, att brytestugorna uppfördes i början av 1700-talet efter myndigheternas påbud och föreskrifter.

Arbetet med brytningen började med att man lastade lin, bränne och redskap på vagnar och körde iväg till brytestugan. Redskapen var brytorna med sina stentyngder. Veden eller torven var viktig: en ugn skulle eldas för att torka linet, som man lade på bockar över värmen. En gumma skötte eldningen: "tomören" kallades hon. Hon inledde alltså proceduren med torkningen. Dagen därpå samlades karlar och kvinnor till själva brytningen. I Skåne ägde den rum i ett stort förrum framför själva torkrummet. Männen gjorde det tyngre arbetet, kvinnorna hade en lättare variant av börda: man arbetade parvis. Barnen sprang från ugnen till brytorna med de varma lockarna. Arbetet var bullersamt och hördes på långt håll. Det avbröts av kaffe och smörgåsar, brännvin förekom nog också. Det färdigbråkade linet vreds i dockor och stoppades i säckar, som lastades på vagnarna och kördes hem. Sedan hade man kalas i gården, enligt Jönssons berättelse; enligt en annan berättelse hade man kalas i brytestugan före arbetets början.

Brytestugan var alltså platsen för ett viktigt gemensamt arbete och den kunde också fungera som samlingsplats utanför linberedningen. Den låg ju också ute i marken och kunde vara skydd för vandrare, och den kunde också bli platsen för spökerier. Ola Hansson beskriver detta målade i en diktsvit som

trycktes i samlingen *Nya visor* 1907); den heter "Brydestuan".

Den ligger ensam
och mörk och sluten
med lergrå, bukiga,
spruckna murar
i sommartorkå
och vinterskurar.

Den har fönster, "Små svarta gluggar / likt ögon stygga", och småpojkar är rädda för den mitt i sommaren, för det skramlar och ramlar därinne. Den tredje dikten har bara tre strofer, men de är mättade:

När efterhösten kom
och säden på hvart ställe
låg godt i lo och på gälle
och marken stod tom,
det hela långa uan
var fest i brydestuan.

Då lass på lass det kör,
där markväg smai sig drager
i blek och kylig dager.
Då bryter man sin hör
och hela tysta dagen
det klappar af brydeslagen.

Och ut i bälmörk natt,
där blåstens klockor ringa,
står sken ur glugg och springa
och muntra rop och skratt
från danser, spel och lekar
vid lyktors matta vekar.

En dikt beskriver själva inlastningen och färden till gillet i höstmörkret. Korgen "bugnar utaf allsköns härligheter: / bröd och smör och ost och sylta med rödbetor, / jämte annat smått och godt, - / främst att nämna läckert "brydestueflott". Så blir det dans:

På rappa ben
vid rökigt sken
af flämtande hemmastöpt präsa
en svängom man tar,
och par efter par
stampa och svettas och flåsa.

Det är brydestuekväll ...
 Sorgsen och gäll
 harmonikan skrattar och gnäller:
 och i hujande jakt
 tråskan i takt
 på det gropiga lergolfvet smäller.

I nästa dikt är det en i pojkskocken som får berätta. De drösar in genom en dörr i ett hörn och får se något hemskt: "där satt i eldsken en häxa".

Ugnsrök i ögonen sved och ref:
 under hörtorkningsgällen i mörker man klef,
 och vi hisnade blinda och stumma
 framför byns allra fulaste gumma.

Hakan gumsade, ögat rann.
 Torfven knistrade hett och brann;
 och i askan potatisen stekte
 medan rundt vi i skumrasket lekte.

Det är tomoran, som skrämmer dem halvt från vettet. - Det finns också många andra vittnesbörd om dans och lek i brydestuan, och inte bara vid själva brytarbetet: den tycks ibland ha använts som dansställe av ungdomarna. Om det vittnar Anders Ohlssons dikt "Brydestuan" i *Brydestuer o uglebo* och framför allt skissen "Johanna Väva" av Stig L. Andersson. *Såså* 1955. I den är det dans i brytestugan var lördagskväll, och det går livligt till.

Nils Ludvigs dikt "Brydestuan" från 1935 (*Solvännare*) handlar om kalasen och arbetet, men framför allt om linet och linnets betydelse i livscykeln. Det handlar också om förgängelse och minnesarbete.

Nu e den bara ett stenrös, som trycker se mod hållan,
 å där e hunelit, för hid går byafolke d sällan.
 Men för, när folk di tåla se mä fattigare slid,
 behövde di sin brydestua å gick meed hid.

Di träfftes här i glaa gäng å stimma ve sin bryda.
 å då fick ente brydemad å nattalega tryda.

Di sled å bröd å bocka se å tramsa rätt så bra,
 men en å'n an sto töst å mingdes, va di gamle sa:

"Går du förbi ett hörallann, som blommar,
 ska du stanna.
 ta huan å, å tänka va där bler å alt de granna!
 Där bler di aller finaste blann alla fina klär:
 di fäste som vi svebes i, di siste som vi bär."

- Nu seder där en gyllenränna på en gren o trommar,
 å bagom brydestuan står ett hylleträ å blommar.
 Å sommarkvällen e så töst som pågen, när han sto
 barhoad för å tänka på sitt leverne mä ro.

Också Anders Ohlsson beskriver förfallet och glömskan och låter det kvarblivna stenröset erinra om gamla tiders arbete och fröjd. Men han lägger till en förklaring också: "Maskiner får nu skätta / o karda hör o to".

Skäktningen var nästa moment i arbetet med linberedningen. Det var en fortsättning på brytningen; nu gällde det att skilja kortare och sämre fibrer från längre och finare, och det gjorde man med skäktetrån. Inte med de pryd-nadsskäktetrån som gavs bort som fästmans-gåvor, utan med enklare varianter, först gröv-re, sedan allt finare, tills man till slut kunde vrida ihop en slät och fin docka av lin. Också detta arbetet var förenat med gille. "Skättegillet var fruntimrens sista samling för gemensamt arbete under året", skrivet Nils Jönsson och bekräftar att det där kunde gå ganska häftigt till också.

Efter skäktning kom häckling, då man kammade bort alla lösa och korta tågor, blånor, genom allt finare häcklor. De tunnaste tågorna användes till den allra finaste lärftsväven och till sytråd. Så knöts linet fint och hårt ihop, för att hålla sig slätt till spinningen. Blånorna kardades som ull.

Fortsättning i nästa nummer av *Linum*.

Pressgrannar

Eskil Persson

"Till Handa" med underrubriken "Lin special" är en utmärkt informationsskrift från Läns-hemslöjds-konsulenterna i Stenungsund 1997. Härur citerar vi nedanstående artikel.

Skrock

*Så, så fort marken bär hästen,
så blir det två strå på varje stjälk*

Linodling och linberedning var viktiga förete-
elser på gårdarna förr i tiden. Därför blev lin-
hanteringen mycket rituell. Många krafter var
inblandade och det gällde att hålla sig väl med
dem för att lyckas med linet.

Först gällde det att hitta en lämplig sådag.
Dagar med långa kvinnonamn. Rebecca. Ka-
rolina gav långt lin. I Bohuslän föredrog man
Erik-dagen, men på andra håll i västsverige
kallade man Erik för Lort-Erik och ansåg att
han drog ogräs till linlandet. Under sådden
skulle det helst duggregna också, men det fick
inte blåsa.

Den som sådde skulle ha tre vita plagg på sig,
ha utslaget hår och gå barfota. Man skulle gå
med höga steg i linlandet för att linet skulle
växta högt. I botten på såkorgen lade man
kokta ägg. Det var frukostmaten till den som
sådde. Ovanpå äggen hällde man linfröet som
man ritade korstecknet i och man lade slutli-
gen ett silverföremål i korgen. Vänskapen var
viktig under sådden. All osämja fick glömmas
tills sådden var över. Man fick inte heller
prata. Kom någon fick sådden avbrytas och
man gick långt från linlandet för att samtala.
Ja, sedan var det bara att fatta en vitlöksklyfta
i högra tumgreppet, sätta en hägg-gren i östra
hörnet och läsa en vers:

*Jag börjar nu min dag
och skall på åkern ble
Hoppas och jag tror
att himlen rikt mig lön för mötdan ger.*

Efter sådden sjöng man en visa:

*Nu har jag satt, nu har jag sätt.
Nu har jag gjort vad jag har förmått.
Nu står det blott i Herrans hann
att giva linet mycket vann.
Med himlen klar och värme ren
som skingrar luften från allt men
och giver härlig gröda
för jordens barn men ej för de döda.*

Sedan vände man sig mot öster och sa:

*Odin, Tor och Frejen
ska komma nu med rejnen.*

Då var det dags för frukost och den som sått
åt upp äggen. Ville man skydda linlandet mot
frost fyllde man äggskal med vatten och ställ-
de dem i åkerkanten.

När linet vuxit sig tre decimeter högt rensades
det. Detta var kvinnogöra och kvinnorna
skulle vara vitklädda och barfota under arbe-
tet. Sedan kunde man snart njuta av de små
linblommorna som slog ut i arla morgonstund.

Det fanns ett otal magiska ramsor och ritualer
för att få en lyckad linväxt. Man drog sig inte
heller för att önska olycka åt andra.

*Långt lin på våra åkrar.
Lort och dådra på gannens.*

I Bohuslän kallade man sädesärlan för linärla
och om första linärlan på våren satt på marken
var det ett dåligt tecken. Satt hon däremot på
taket blev linet långt.

I början av hösten var det dags för skörd. Det
gulnade linet rycktes upp med rötterna och det
var kvinnornas arbete. Linet buntades och la-
des ut för rötning. Toppändarna vändes mot
söder och det förekom även att man kissade
på linet. Bakterierna behövdes för att rötning-
en skulle bli effektiv.

Det hände också att man lade sig på linet och
läste:

*Nu får du ligga still som jag för väder och
vind,
bli skör och bryta, bli starker och slita,
viter som lin och seger som skinn.*

Det färdigrötade linet togs in och sedan tog bråkningen vid. Då ställde man till kalas. Ett stort grötfat i mitten var förning där ur åt alla. Man skulle också rimma till gröten:

Denna gröt är kokt i en gryta och inte i ett skrin.

Jag tycker vi har skördat vackert lin.

Linskörden kallades också rivning. Buntarna skulle vara så stora att de fyllde båda händerna, en sk knäppning. Efter fröreppning buntades linstjälkarna till famnstore buntar som kallades stugor.

Också rötningen var omspunnen med ritualer. Lite av linet skulle bindas till ett kors och lite till en linsol. Dessa lades på linet som låg för rötning och skulle skyddas mot trollen. Trollen gjorde linet skört.

Före bråkningen var det bra om man torkade linet så det blev sprött. Detta gjordes i särskilda hus som i Bohuslän kallades bröthus. Bråkningen var ett tungt arbete som sköttes av männen och gårdarna hjälpte varandra. Den som bråkade fick inte lämna något lin kvar i bråkan för då kunde havande kvinnor och deras foster råka illa ut.

Man arbetade idogt, gärna dygnet runt för man ville vara klar med bråkningen till 24 oktober då friveckan började.

Skäktningen föll på kvinnornas lott. På stora gårdar hyrde man ofta in folk för det arbetet.

Häcklingen var också kvinnogöra, och det berättas att linhäcklan med sina sylvassa stältappar var ett effektivt skydd mot maran.

Efter skäktning och häckling var det bara spinningen kvar. Även den hade regler, och ville man ha gott resultat var det bäst att underordna sig dem. Man fick inte spinna på jul och inte på torsdagar efter solnedgång. Att spinna när det åskade var uteslutet. Både män och kvinnor spann.

Pressgrannar

U tidigare nämnda "Till Handa - Lin special citerar vi också följande artikel under rubriken:

Spinning

*Spinn, spinn, spinn spinnrocken min
spinn min ull, spinn mitt lin
spinn en tråd så lång och fin
spinnrocken min, spinn, spinn, spinn.*

Det enklaste spinnredskapet är spinnpinnen. Det är en rak pinne som man rullar i knät och på så sätt snor lintågan. Spinnkroken är ett annat primitivt redskap och så finns förstås sländan. För en nybörjare är dessa tre redskap bra. Det långsamma tempot gör att man hinner känna hur snodd och sträckning påverkar fibern.

Plocka fram en häcklad lintott, dra ut lite fibrer och fäst vid sländan. Snurra sländan mot sols och en lintråd växer fram. Frammatningen ur totten måste ske i jämn takt. Linet ska sträckas mellan händerna, och snodden och får aldrig gå upp i totten. Då blir det svårt att dra fram ny lintåga ur den.

Spinning på spinnrock går till på samma sätt. Då fäster man lintågan på linfästet, drar fram lite lintåga som fästes vid spolen och sedan är det bra att sätta snurr på hjulet, trampa i jämn takt och mata fram mer fibrer.

Spinningen är ett tidsödande arbete som maskinerna tagit över. De tunna, jämna trådar som förr belönades med medaljer är det få som klarar att spinna idag. Istället ägnar sig många av dagens handspinnorskor åt att göra effektråd till dekorativa vävnader till exempel. Men spinnarkonsten är ingalunda utdöd. Vid tävlingar senare år har det spunnits linhärvor som varit imponerande tunna och jämna.

Förr ägnade man de långa vinterkvällarna åt att spinna garn till husbehov. Man samlades i stugorna. Kvinnorna satt vid spinnrockarna och männen lagade redskap och skar slevar. Under tiden pratade och skojade man och tråden blev "ena gången tunn som ett kvinnohår och andra gången grov som ett märralår".

De som hade som yrke att spinna de tunna lingarnar som främst användes till damast fick med tiden sina händer förstörda. Den sega lintågan slet hårt på huden och så småningom fanns det ingen som ville åtaga sig detta arbete.